

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

44. Quando quis dicatur contrahere domicilium, vt Episcopus possit illum ordinare? Et aliqua aduertuntur pro Clericis exteris, qui cum dimissoriis suorum Ordinariorum in Ciuitate Neapolitana ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

RESOL. XLII.

An filius alicuius Officialis Regis in alicubi communitatis possit ab Episcopo illius loci ordinari? Ex p. 8. tra. 2. Ref. 13.

§. 1. **H**ic casus in Lusitania accidit in praxi, & ad illum sic respondet Aluarus Vallaescus ro. 1. allegat. 5. n. 37. & seqq. Ex prædictis apparet, quod inter modos contrahendi domicilium, ille vnus est, quando quis in aliquo loco habet dignitatem, vel officium Regis, vel Reginae, vel Domini illius loci, vel Consilij ipsius; quod tamen sufficit ad congruam eius sustentationem; & de facto ex eo viuatur, & habitationem habeat in eodem loco, vel in eius comitatu, in quo ea dignitate, vel officio fungatur.

2. Occurrit in facto, quod in Senatu Portugallensi, officio Senatoris, simul & Cancellarij fungebatur doct. summus, & integerimus Senator Ludouicus Machado de Gouuea; vnde postea creatus est Cancellarius Senatus superioris, qui vocatur vulgari sermone, *Casa da supplicação*, & nunc inter Senatores Palatij cooptatus, eius legitimus filius ex legitimo matrimonio natus Olyssipone Emmanuel Coutinho de Castello Branco, Doctor in Iure Canonico volebat ordinari, & Ordines petebat ab Illustrissimo Episcopo Diocesis Portugallensis Domino fratre Gondicalo de Moraes: legitimum fuit an idem Ordines conferre posset propria iurisdictione, tanquam subdito suo domiciliario, an verò esset necessarium asserre dimissoria ab Illustrissimo Archiepiscopo Olyssiponensi.

3. Dubitationem faciebat, quod originis domicilium habebat in ciuitate Olyssiponensi, ex qua oriundus erat, non in domicilio, vbi pater Senatoris, & Cancellarij officio fungebatur: contrarium tamen fuit euidens: nam pater censetur domicilium habuisse in ciuitate, & Diocesi Portugallensi, vbi habitabat, dum in ea prædictis officiis fungebatur, percipiens ex pecuniis regis salarium competens ad suam sustentationem, & habebat locum Ord. d. 1. 56. in pr. & l. penult. ff. de Senat. vbi sic ait Iureconsultus Paul. Senatores licet in vrbe domicilium habeant, tamen ibi vnde oriundi sunt, habere domicilium intelligebantur, quia dignitas domicilij adiectionem potius dedisse, quam permutasse videtur. Et sic in duobus locis habet domicilium, quod ius admittit, l. assumptio, §. iurisprudendum ff. ad municip. gloss. verb. domicilium, in d. c. cum nullus, de tempor. ord. in lib. 6. gloss. 1. Bartol. Alberic. Bald. Rebuff. n. 3. & Orosc. n. 2. in d. l. penult. ff. de Senat. Idem probatur in l. pen. C. de incolis, lib. 10. vbi gloss. Lucas de Penna, & Platea, Andr. Gail. d. cap. 36. n. 1. lib. 2. præd. obseruat. Caldas in consil. pro Domino Ioanne de Tassis, n. 12.

4. Atque sicut pater ibi censetur habere domicilium, sic etiam ipsius filius in sua potestate retentus censetur habere vltra domicilium originis, & posse vti domicilio patris habitando cum eo, l. 2. leg. 3. vbi gloss. & Alber. ff. ad municip. & ita verificatur dispositio text. in d. c. cum nullus, dum dicit posse conferre Ordines Episcopum eius Diocesis, vbi ordinandus vel habet originem, vel beneficium, vel domicilium quod potest verificari tam in proprio domicilio paterno, & docet ad nostrum intentum Nauar. consil. 11. Et hæc omnia docet Vallaescus loc. cit. cui adde Marchinum de sac. Ordin. tr. 1. p. 5. cap. 7. n. 11. & Acognam in Decret. Gratiani, p. 1. dist. 71. n. 13. cum Machado de perfect. Confess. tom. 2. lib. 4. p. 1. n. 3. docum. 3. n. 7. vbi sic ait: Pero ha se de advertir, que los hijos de los ministros perpetuos del Rey, como

son los oidores, &c. aunque no estan con animo de permanecer perpetuamente donde tienen los oficios, sino antes de mudar se a otras partes, donde fueren promovidos, no obstante que (como dice en ley) por razón del oficio, & dignidad, no son ciudadanos de aquel lugar: como consta de otra ley contraen alli domicilio, y este basta, para que los vnos, y los otros, como domiciliarios se puedan ordenar con el Obispo de aquel lugar. Ita ille, & ego.

RESOL. XLIII.

An si quis habeat duo domicilia, possit uterque Episcopus illum ordinare?
Et quid dicendum est de eius filio?
Et quid si sit alibi natus fortuito, modo explicato? Ex part. 8. tr. 2. Ref. 14.

§. 1. **R**espondeo affirmatiue. Hinc si quis duo domicilia sub diuersis Episcopis haberet, in quibus si non æquis mathematicis temporibus, saltem prope æqualitatem habitaret, posset indifferenter à quocumque ex his duobus Episcopis ad Ordines promoueri, quia ratio e vtriusque domicilij sit singulis subditus. Et ita docet Auetia de sac. Ordin. 9. 3. sect. 6. Torreblanca in præd. iur. spirit. lib. 2. c. 13. n. 11. ex l. habeo, l. assumptio, l. eius ff. ad municip. cap. 2. de sepult. in 6. cap. penult. de tempor. ord. cod. 111. Hanc etiam sententiam tenet Molfesius in sum. tom. 4. tract. 2. c. 2. num. 6. Sanchez de matrim. lib. 3. disp. 24. n. 2. Marchinus de sacram. Ordin. tract. 1. part. 5. cap. 7. n. 10. & Præpositus in 3. part. de sacram. Ordin. quest. vnic. dub. 14. n. 135.

2. Sed quid dicendum de eius filio? Respondeo debere recipere ab Episcopo loci, in quo natus est, cum parens ibidem haberet domicilium, quia ibi non est natus fortuito, & Episcopus loci verè est Episcopus originis.

3. Dices: etiam alius potest dici Episcopus originis, ratione domicilij paterni. Respondeo negando assumptum, quia vt aliquis alibi natus, censetur natus certo loco ratione domicilij paterni (saltem in ordine ad præsens negotium) debet esse natus in illo alio loco fortuito, seu cum parens non haberet ibidem domicilium, quod hic non contingit.

4. Quid si sit alibi natus fortuito, modo explicato. Respondeo, eo casu singulos Episcopos posse censeri Episcopos originis ratione domicilij paterni, cum non sit potior ratio vnus, quam alterius. Ita Præpositus loco citato.

RESOL. XLIV.

Quando quis dicatur contrahere domicilium, et Episcopus possit illum ordinare?
Et aliqua aduertuntur pro Clericis exteris, qui cum dimissoriis suorum Ordinariariorum in ciuitate Neapolitana morantur. Ex p. 8. tr. 2. Ref. 15.

§. 1. **D**ico, quod constituitur domicilium, cum quis in locum aliquem maiorem partem bonorum transfert, l. cines, C. de incol. & ibi contrahit, dies festos celebrat; aliter enim sola emptio domus, vel alicuius partis bonorum, non facit domicilium, l. liberus, §. solus ff. loco cit. cap. dilectus 2. iuncta gloss. verb. domicilium, de rescript. cap. et Dominicis, iuncta gloss. 1. de Paroch. & alia gloss. in cap. nullus, cit. in 6. verb. domicilium. Holt. in summa de foro compet. n. 4. Sum. Ang. Arm. verb. domicilium. Quod si bona non adsint; acquirere dicitur quis domicilium vbi habitat longo tempore; & continuè, cum animo, seu aliquo adiuncto actu, seu signo assumpti domi-

lij: vt si protestatur quis, se velle in certa vrbe domicilium figere. Abb. in c. fin. de Paroch. circa finem, vel si impetret priuilegium, quo ius ciuitatis obtineat Alciatus in leg. pupillus, §. incola, ff. de verborum significat. Decius cons. 283. n. 11. Si vero nullus adit externus actus assumpti domicilij, ex decem annorum habitatione præsumetur assumptum domiciliū. Accurs. in leg. hæres absens, §. proinde, ff. de iudic. Bart. in leg. lex Cornelia, §. si tamen, ff. de in iur. Bald. consil. 311. vol. 4. Butsat. consil. 36. vol. 1. nisi adit aliquod indicium, ex quo apparet illum non habere animum permanendi, quod accidit in scholaribus, nec ipsi, Cod. de incolis Felinus in c. dilectus 2. n. 11. de rescrip. Bartolus in l. questum, ff. de leg. 3. Alioquin manet iudicis arbitrio, qui facilius ex coniecturis in factis occurrentibus iudicare potest, an si assumptum domicilium, etiam momento, non expectata diuturnitate temporis. Abb. in c. fin. n. 8. de Paroch. Menoch. de arbit. iud. lib. 2. casu 86. cent. 1. Mascardus de prob. concl. 535. Rot. decis. 105. n. 4. part. 2. diuers. Et hæc omnia docet etiam Piacetius in praxi, p. 1. art. 2. n. 2. cui adde Marchinum de Sac. Ord. tract. 1. p. 5. c. 7. n. 3. & seg. & Machadam de perfect. Confess. tom. 2. lib. 4. part. 1. tract. 3. document. 3. n. 5. vbi sic ait: [A cerca del segúdo modo de adquirir al prelado por proprio Obispo, que como hemos dicho, es por razon del domicilio, se ha de aduertir, que segun dize vna ley, ay gran diferencia entre le habitacion, y el domicilio, por que para la habitacion basta habitar por algun tiempo, como por causa de estudios, de algun pleyto, &c. Mas para el domicilio, non solamente se requiere asistencia personal, sino tambien intencion de permanecer alli perpetuamente. Y assi las leyes, que para la adquisicion del domicilio piden diez años de habitacion, proceden para presumir animo de habitar, en el que pretende el domicilio.]

2. De aqui se inferen comunemente los Doctores, que para adquirir domicilio en el fuero de la conciencia, basta solo el animo de habitar perpetuamente en qualquier lugar, y por consiguiente se puede ordinar con el Prelado del, como con proprio Obispo. No obstante, que por vna decision de la Rota Romana se declaró, que no bastaua este animo, aunque fuisse expressado, sino que con el era necesario algun acto significativo del domicilio, como comprar casa, ó heredad. Ita ille.

3. Non desinam tamen hic adnotare, quod obseruat Genensis in praxi cap. 48. n. 2. vbi sic ait: Seruatur autem in Curia Archiepiscopali, quod Clerici exteri, qui cum dimissoriis suorum Ordinariorum in ciuitate Neapolitana morantur, quamuis declarant se habere animum constituendi ibi domicilium, & per longum tempus in ea habitauerint, non admittuntur ad ciuitatem Neapolitanam, nisi capta informatione, quod in eorum patria non habeant aliqua bona, & tandiu Neapoli habitauerint, quod præsumptio sit, amplius non habere animum redeundi ad patriam; & postea, mediante decreto, declarantur ciues Neapolitani; & nisi prædicta fiant, non habentur pro talibus, nec conferuntur eis Ordines sine dimissoriis suorum Episcoporum, nec etiã permittuntur celebrare Missas in ciuitate, & Diocesi. Causa huius antiquæ obseruantie fuit, quod multi Clerici delinquentes, condemnati à suis Episcopis, se conferunt ad hanc ciuitatem, & non valentes amplius obtinere dimissorias à suis Episcopis pro exercendis Ordinibus susceptis, pro suscipiendis, de facili declarant se habere animum habitandi in ea: & nisi ita fieret, ciuitas Neapolitana abundaret dycolis Clericis, ad notata in cap. fin. de consuet. Verum posset talis esse qualitas personæ, quod non

obstante hac obseruantia, deberet statim admitti in ciuitate. Ita Genensis. Et quidem Episcopi debent in hoc cautè procedere.

RESOL. XLV.

An Episcopus possit ordinare Barones feudatarios, & eorum filios? Ex p. 8. tr. 2. Rel. 16.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondeo cum Marchino de sacram. Ordin. tract. 1. part. 5. cap. 7. nam, si vbi sic ait: Obseruandum Barones, seu feudatarios, posse ad Ordines ab eo Episcopo promoueri in ius Diocesi obtinent feudum, etiam si non habitent, & alibi domicilium retineant. Idem dicendum de filiis eorum qui acquirunt domicilium in eodem loco, in quo pater contraxit, propter dictum feudum. Vnde illi poterunt ad Ordines admitti ab eo Episcopo, in cuius Diocesi pater habet feudum. Ita ille, qui citat Campanilem, & Barbosam, quibus adde Accursam de sacram. Ordin. g. 3. sect. 6.

RESOL. XLVI.

An Episcopus possit ordinare scholares vniuersitatis? Et quid etiam, si per decennium ibide commorauerint? Et infertur filios eorum, qui forte in vniuersitate uxorem duxerint animo in patriam redeundi, non posse ordinari ab Episcopo vniuersitatis. Ex part. 1. tract. 2. Rel. 17.

§. 1. **R**espondeo, studiosos alicuius vniuersitatis, non contrahere ibidem domicilium, si retineant animum in patriam redeundi, sed eorum domicilium censeri esse in patria, vnde non possunt ordinari ab Episcopo, intra cuius terminos sita est vniuersitas, sed ab Episcopo domicilij, qui in filiis familiaribus, non dum peculiatem sibi sedem præseruerunt, ab Episcopo domicilij parentum, cum hi censentur habere idem domicilium cum parentibus.

2. Hinc etiam infertur, filios eorum qui forte in vniuersitate uxorem duxerint animo in patriam redeundi, non posse ordinari ab Episcopo vniuersitatis; quemadmodum enim respectu patris non dicitur Episcopus domicilij, ita respectu prolis non dicitur Episcopus originis, vt ex dictis patet: ordinandus ergo est ab Episcopo domicilij parentis, in quo fingitur natus. Et hæc omnia docet Innocentius Præpositus in 2. part. de sacram. Ordin. g. 1. c. dub. 1. num. 132. & 133.

RESOL. XLVII.

An Episcopus possit ordinare aliquem, qui ex fornicatione natus est ex matre certo loco domicilium habente, & patre alio? Ex p. 8. tr. 2. Rel. 18.

§. 1. **R**espondeo cum Præposito in 3. part. de sacram. Ordin. quest. 2. nic. dub. 14. non, si quod si quis susceptus sit ex fornicatione matre certo loco domicilium habente, & patre alio, videtur eo casu filium sequi domicilium matris, à qua certius procedit: quemadmodum in seruitutis, vel libertatis conditione propter eandem rationem ex legitime dispositione matrem sequitur. Vnde si talis velle consuetam suscipere ab Episcopo originis, videtur debere suscipere ab Episcopo domicilij matris, in quo